

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno Społecznego w sprawie wolności zrzeszania się w śródziemnomorskich krajach partnerskich

(2008/C 211/20)

Dnia 16 lutego 2007 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny postanowił, zgodnie z art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, sporządzić opinię w sprawie

wolności zrzeszania się w śródziemnomorskich krajach partnerskich.

Sekcja Stosunków Zewnętrznych, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 22 lutego 2008 r. Sprawozdawcą był Juan MORENO PRECIADO.

Na 444. sesji plenarnej w dniach 22–23 kwietnia 2008 r. (posiedzenie z 22 kwietnia) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny przyjął 99 głosami — 1 osoba wstrzymała się od głosu — następującą opinię:

1. Streszczenie i zalecenia

1.1 Poszanowanie wolności zrzeszania się zostało wyraźnie ujęte w deklaracji barcelońskiej jako jedno z zobowiązań państw sygnatariuszy. Deklaracja ta, podpisana w listopadzie 1995 r., zapoczątkowała partnerstwo eurośródziemnomorskie.

W umowach stowarzyszeniowych zawartych między UE a każdym ze śródziemnomorskich krajów partnerskich (ŚKP⁽¹⁾) zamieszczono klauzulę stanowiącą, że „poszanowanie zasad demokratycznych i praw podstawowych stanowi jeden z zasadniczych elementów umów stowarzyszeniowych”.

W planach działania, które Unia Europejska podpisuje z ŚKP na podstawie zainaugurowanej w 2004 r. europejskiej polityki sąsiedztwa, także zawarto wzmianki o „dobrym sprawowaniu rządów oraz propagowaniu praw człowieka i podstawowych wolności”.

1.2 Jednak w rzeczywistości (choć w różnym stopniu) w ŚKP wolność zrzeszania się nie jest zagwarantowana, a rozwój społeczeństwa obywatelskiego jest utrudniony ze względu na przeszkody polityczne i administracyjne, począwszy od odmowy utworzenia zrzeszenia w niektórych przypadkach po delegalizację lub zawieszenie w innych.

Legalne zrzeszenia również napotykają na przeszkody w swoim zwykłym funkcjonowaniu, przy czym szczególnie poważne są zakazy lub ograniczenia nakładane przez władze na dostęp do pomocy finansowej w ramach współpracy międzynarodowej.

1.3 Powstawanie wolnych zrzeszeń grup społecznych w różnych segmentach społeczeństwa obywatelskiego (pracownicy, pracodawcy, rolnicy, gospodarka społeczna, kobiety, młodzież, konsumenci itd.) jest niezbędnym warunkiem procesu demokratyzacji śródziemnomorskich krajów partnerskich. Partnerstwo eurośródziemnomorskie, dobrze ugruntowane na płaszczyźnie gospodarczej dzięki umowom stowarzyszeniowym UE z ŚKP, powinno zostać uzupełnione wymiarem społecznym i demokratycznym, co wymaga uczestnictwa zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego.

1.4 Władze polityczne interweniują w działalność związków zawodowych na różnych poziomach, ograniczając ochronę przedstawicieli pracowników i możliwość korzystania przez nich z ich praw, w tym prawa do strajku.

1.5 Należy podkreślić, że słabością zrzeszeń przedsiębiorców i związków zawodowych jest niski poziom dialogu i konsultacji społecznych. Ten dwustronny lub trójstronny dialog jest słabiej rozwinięty w krajach Bliskiego Wschodu niż w krajach Maghrebu.

1.6 EKES wzywa Komisję Europejską do poszanowania zobowiązań do demokratyzacji podjętych w ramach partnerstwa eurośródziemnomorskiego, umów stowarzyszeniowych i planów działania w ramach polityki sąsiedztwa. Komisja powinna także wskazać odpowiednim rządów, że wobec zrzeszeń nie można stosować żadnych środków mających na celu ich rozwiązanie lub zawieszenie; może to mieć miejsce wyłącznie w drodze właściwego postępowania sądowego.

1.7 Ponadto EKES wzywa Komisję do podjęcia środków, by rządy ŚKP zagwarantowały, że członkowie i kierownicy zrzeszeń nie będą pozbawiani wolności za wykonywanie legalnych zadań w ramach swoich organizacji.

1.8 EKES wzywa Komisję Europejską, by krajowe dokumenty strategiczne ustanawiające ramy współpracy wspólnotowej przewidzianej na mocy planów działania były opracowywane z uwzględnieniem stopnia wypełniania przez rządy krajów partnerskich zobowiązań w zakresie wolności zrzeszania się i praw człowieka.

Wymóg ten opiera się także na punkcie 1 wspólnotowego programu działań 2005-2010 na rzecz regionu Morza Śródziemnego (partnerstwo polityczne i bezpieczeństwo), w którym jako główne cele proponuje się propagowanie aktywności obywatelskiej, zwiększanie udziału kobiet, zapewnienie wolności wypowiedzi i zrzeszania się, wspieranie roli społeczeństwa obywatelskiego oraz realizację umów międzynarodowych.

1.9 EKES wzywa Komisję Europejską, by wymagała udziału społeczeństwa obywatelskiego ŚKP w dalszych działaniach podejmowanych w wyniku umów stowarzyszeniowych i planów działania.

1.10 EKES zaproponuje Eurośródziemnomorskiemu Zgromadzeniu Parlamentarnemu, w którym ma status obserwatora, by zwróciło uwagę parlamentów krajów partnerskich na konieczność zmiany wszystkich przepisów, które ograniczają wolność zrzeszania się.

⁽¹⁾ Maroko, Algieria, Tunezja, Egipt, Jordania, Izrael, Autonomia Palestyńska, Liban, Syria, Turcja, Mauretania i Albania (Mauretania i Albania uczestniczą w procesie barcelońskim od grudnia 2007 r.).

1.11 EKES (we współpracy z sieciami przedsiębiorców, związków zawodowych, podmiotów gospodarki społecznej i innych podmiotów Euromedu) będzie mógł przygotowywać szczegółowe sprawozdania okresowe na temat wolności zrzeszania się i praw człowieka w ŚKP i przekazywać je Komisji Europejskiej i Parlamentowi Europejskiemu. Niniejsza opinia będzie omawiana na kolejnym szczycie rad społeczno-gospodarczych i analogicznych instytucji, który odbędzie się w Maroku w 2008 r., a zebrane uwagi i dane posłużą działaniom w tym kierunku.

1.12 EKES będzie kontynuował swoje prace w zakresie wspierania tworzenia konsultacyjnych organów instytucjonalnych społeczeństwa obywatelskiego ŚKP (rady społeczno-gospodarcze lub podobne mechanizmy) oraz ożywiania tych, które już istnieją w Libanie i Jordanii, a także zaleci, by organy te składały się z reprezentatywnych organizacji różnych segmentów społeczeństwa obywatelskiego oraz dysponowały zasobami niezbędnymi do niezależnego i skutecznego funkcjonowania.

1.13 EKES podkreśla konieczność wzmocnienia pozycji kobiet w społeczeństwie, a szczególnie ich udziału w zrzeszeniach w krajach partnerskich, zgodnie z ważnymi zaleceniami opinii dotyczącej wspierania ducha przedsiębiorczości wśród kobiet w regionie eurośroziemnomorskim ⁽²⁾.

W tym kontekście podkreśla również znaczenie wniosków eurośroziemnomorskiej konferencji ministerialnej ⁽³⁾, w których popiera się liczniejszą reprezentację i obecność kobiet na stanowiskach wymagających podejmowania decyzji o znaczeniu gospodarczym, w szczególności w zrzeszeniach przedsiębiorców, związkach zawodowych i innych strukturach społeczno-gospodarczych.

1.14 EKES będzie wspierać spotkania i dialog między organizacjami przedsiębiorców (UMCE) a związkami zawodowymi (forum związków zawodowych) oraz ich rozwój, a także rozwój innych sieci i organizacji społeczeństwa obywatelskiego na obszarze Euromedu, takich jak Eurośroziemnomorska Sieć Gospodarki Społecznej (ESMED) czy organizacje kobiece.

2. Podstawy wolności zrzeszania się w perspektywie wypełnienia celów demokratyzacji „procesu barcelońskiego”

2.1 Potrzeba opracowania niniejszej opinii wynika z odnotowanych we wnioskach z pierwszego szczytu szefów państw i rządów Euromed (w listopadzie 2005 r.) niedostatków związanych z rolą społeczeństwa obywatelskiego. Ponadto stanowi ona także rozwinięcie deklaracji końcowych niedawnych eurośroziemnomorskich szczytów rad społeczno-gospodarczych i analogicznych instytucji (Amman, listopad 2006 r.; Lublana, listopad 2006 r.; Ateny, październik 2007 r.). Celem niniejszej opinii z inicjatywy własnej jest przyczynienie się do pełnego korzystania z prawa do zrzeszania się w krajach partnerskich południowego wybrzeża Morza Śródziemnego.

2.2 Wśród zobowiązań podjętych przez państwa sygnatariuszy deklaracji barcelońskiej wyróżnić należy:

- Działanie w zgodzie z Kartą Narodów Zjednoczonych i Powszechną Deklaracją Praw Człowieka, a także z innymi zobowiązaniami prawa międzynarodowego, zwłaszcza wynikającymi z regionalnych i międzynarodowych aktów prawnych, których są stronami.
- Stosowanie zasady państwa prawa i demokracji w swoich systemach politycznych, przy jednoczesnym uznaniu praw każdego z nich do wolnego wyboru i kształtowania własnego systemu politycznego, społeczno-kulturalnego, gospodarczego i prawnego.
- Poszanowanie praw człowieka i podstawowych wolności oraz gwarantowanie skutecznego i legalnego korzystania z tych praw i wolności, w tym wolności wypowiedzi, wolności zrzeszania się w celach pokojowych, wolności myśli, sumienia i wyznania, na poziomie jednostki i między członkami tej samej grupy, bez jakiegokolwiek dyskryminacji ze względu na rasę, narodowość, język, wyznanie czy płeć.

2.3 Zwołany w celu ewaluacji pierwszych dziesięciu lat funkcjonowania procesu Euromed pierwszy eurośroziemnomorski szczyt szefów państw i rządów (Barcelona 2005 r.), był ogólnie rzecz biorąc oceniany pozytywnie, gdyż przedstawiono na nim kilka postępowych rozwiązań w stosunku do deklaracji z 1995 r. oraz nowe postanowienia odnoszące się do zwiększania roli społeczeństwa obywatelskiego. Jednak powodem poważnego zaniepokojenia, wyrażanego na tym szczycie, pozostała kwestia demokracji i praw człowieka.

2.4 Z tego względu na szczycie w 2005 r. podjęto zobowiązanie, aby pluralizm polityczny i uczestnictwo objęły wszystkich obywateli, a w szczególności kobiety i ludzi młodych, przy wsparciu dla konkurencyjnych zasad politycznych, w tym uczciwych i wolnych wyborów oraz działań na rzecz decentralizacji i lepszego zarządzania publicznego.

2.5 Ze swej strony, Komisja Europejska pośrednio uznała postępy w zakresie praw człowieka za słabe, gdy w swym komunikacie do Rady i Parlamentu ⁽⁴⁾ zaliczyła je do trzech kwestii priorytetowych dla regionu śródziemnomorskiego i dla intensyfikacji stosunków między UE a krajami partnerskimi, a ponadto jako najważniejszy z celów określiła „postęp w dziedzinie praw człowieka i demokracji”. EKES podziela zdanie Komisji i uważa za niezbędne rozpoczęcie, a następnie konsolidację procesów demokratyzujących w ŚKP.

2.6 Jednym z głównych zaleceń raportu Programu Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP) z 2004 r. ⁽⁵⁾ jest stopniowe przejście do bardziej reprezentatywnego systemu sprawowania rządów, którego pierwszym etapem powinno być uwolnienie potencjału społeczeństwa obywatelskiego i umożliwienie korzystania z trzech podstawowych wolności, jakimi są wolność przekonań, wolność wypowiedzi i wolność zrzeszania się.

⁽²⁾ REX/233 — CESE 1004/2007.

⁽³⁾ Stambuł, 14-15 grudnia 2006 r.

⁽⁴⁾ Komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego z 12 kwietnia 2005 r.: „Dziesiąta rocznica partnerstwa eurośroziemnomorskiego — Program pracy mający na celu sprostanie wyzwaniom najbliższych pięciu lat”, COM(2005) 139 końcowy.

⁽⁵⁾ Raport o rozwoju społecznym w państwach arabskich (Arab Human Development Report), Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP), kwiecień 2005 r.

W tym kontekście oraz w celu ułatwienia udziału kobiet we wszystkich aspektach życia publicznego w ŚKP ważne jest wprowadzenie zmian w prawie, a szczególnie w przepisach dotyczących „statusu osobistego”, które pozwolą im na swobodne podejmowanie decyzji w ramach korzystania z podstawowych wolności.

2.7 W deklaracjach końcowych dwóch ostatnich szczytów rad społeczno-gospodarczych i analogicznych instytucji także poruszono kwestie związane z tematem niniejszej opinii z inicjatywy własnej.

2.8 Na szczycie, który odbył się w 2006 r. w Lublanie, podkreślono konieczność wzmocnienia dialogu i współpracy między rządami i podmiotami pozarządowymi w regionie euro-śródziemnomorskim, szczególnie organizacjami kobiecymi i młodzieżowymi oraz organizacjami społeczno-zawodowymi. W związku z tym w deklaracji końcowej zaproponowano, aby rząd słoweński sprawujący przewodnictwo w Radzie Unii Europejskiej (w pierwszej połowie 2008 r.) zorganizował konferencję trójstronną na temat postępu w dialogu społecznym.

2.9 W deklaracji końcowej z ostatniego szczytu rad społeczno-gospodarczych i analogicznych instytucji (Ateny, 15-16 października 2007 r.) zawarto kilka istotnych punktów: a) wezwanie do regularnego monitorowania przez społeczeństwo obywatelskie opracowywania i wdrażania krajowych planów działań, proponując, aby zajmowały się tym RSG (i instytucje analogiczne); b) wezwanie do zapewnienia środków, wsparcia i uznania dla RSG, aby mogły wypowiadać się w sposób niezależny, a także zobowiązanie się tych rad do otwarcia się na nienależących do ich składu przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego; c) wyraźne wezwanie w punkcie 12 do poszanowania wolności zrzeszania się, aby ułatwić dialog społeczeństwa obywatelskiego.

3. Wolność zrzeszania się w śródziemnomorskich krajach partnerskich

3.1 Bezpieczeństwo i dążenie do pokoju mają zasadnicze znaczenie dla stworzenia warunków sprzyjających procesowi demokratyzacji we wszystkich śródziemnomorskich krajach partnerskich.

Dramatyczna sytuacja na terytoriach palestyńskich, wojna w Iraku i wzrost ekstremizmu i terroryzmu miały bardzo negatywny wpływ na rozwój swobód. Niektóre rządy wykorzystywały ryzyko lub groźby zewnętrzne, by usprawiedliwić opóźnienia we wprowadzaniu demokratycznych reform. Sytuacja ta doprowadziła w niektórych krajach do ograniczenia wolności osobistych i prawa do zrzeszania się.

3.2 Gwarancja korzystania z praw człowieka jest niewątpliwie warunkiem koniecznym do realizacji zadeklarowanych celów w zakresie demokratyzacji. Wolność zrzeszania się, a także wspieranie i rozwój zrzeszeń, służy interesom różnych sektorów i jest kluczowym elementem rozwoju partnerstwa eurośródziemnomorskiego, a szczególnie udziału różnych grup społeczeństwa obywatelskiego w tym partnerstwie.

3.3 Konieczne jest potwierdzenie, że prawo do wolności zrzeszania się obejmuje prawo do stowarzyszania się i tworzenia

różnego rodzaju grup, zrzeszeń i towarzystw, a także przyłączania się do nich i ich opuszczania. Wymaga to nieingerowania państwa w tworzenie i w sprawy zrzeszeń, które działają na mocy prawa. Wymaga to także pomocy państwa w tworzeniu i utrzymywaniu otoczenia sprzyjającego korzystaniu z prawa do wolności zrzeszania się.

3.4 Prawo do zrzeszania się nie może być oddzielone od pozostałych praw obywatelskich i politycznych, takich jak wolność wypowiedzi i przekonań oraz prawa do swobodnego przemieszczania się lub azylu. Z kolei rozwój społeczeństwa obywatelskiego przyczyni się do wprowadzenia lub wzmocnienia bardziej pluralistycznych systemów politycznych.

3.5 W większości ŚKP istnieje sprzeczność między umowami międzynarodowymi (gwarantującymi prawo do wolności zrzeszania się) podpisanymi przez ich rządy a prawem krajowym, a także między przepisami krajowymi i międzynarodowymi a rzeczywistością. Z wyjątkiem niektórych krajów, tworzenie zrzeszeń i ich działalność są poddane różnym ograniczeniom celem (lub pod pretekstem) zachowania bezpieczeństwa i jedności narodowej.

3.6 Pod pretekstem regulacji za pomocą przepisów ogranicza się prawo do strajku, zgromadzeń, manifestacji lub tworzenia zrzeszeń (a czasami się nawet tego prawa odmawia). Silna centralizacja władzy wykonawczej, która jest ogólną cechą charakterystyczną systemów politycznych krajów partnerskich, przekłada się na nadmierną kontrolę zrzeszeń.

3.7 Tolerancja, kontrola i represje to trzy podejścia (czasami w połączeniu), które wykorzystuje władza w stosunku do zrzeszeń. W niektórych krajach istnieje możliwy do przyjęcia stopień wolności zrzeszania się, ograniczanej tylko w pojedynczych i wybiórczych przypadkach, w innych dozwolona jest działalność niezależnych zrzeszeń, lecz wywiera się na nie presję za pomocą kontroli administracyjnej i finansowej, a w jeszcze innych dozwolone są tylko zrzeszenia prorządowe.

3.8 Interwencja i kontrola odbijają się negatywnie na różnych etapach zrzeszania się, od ich powstania do rozwiązania. Gdy tworzenie zrzeszeń jest wybiórcze lub jest kwestią uznaniową, zrzeszenia są często ograniczone do osób bliskich władzy i zwykle są źródłem korupcji. Gdy możliwość rozwiązywania zrzeszeń jest arbitralna, działają one w atmosferze strachu i nie spełniają oczekiwań ani nie rozwijają swojego potencjału.

3.9 Istnieją trzy typy zrzeszeń, które z różnych względów są szczególnie nadzorowane. Przede wszystkim są to zrzeszenia fundamentalistów islamskich kontrolowane z obawy przed sprzyjaniem przez nie ekstremistycznemu islamizmowi politycznemu, który stał się w niektórych krajach główną siłą legalnej lub podziemnej opozycji. Następnie są to zrzeszenia praw człowieka, ponieważ są one często bliskie alternatywnym sektorom politycznym. Ponadto są to związki zawodowe, ponieważ w niektórych przypadkach są one organizacjami masowymi, które mogą zakwestionować politykę ekonomiczną i społeczną danego kraju, a także ponieważ mają ścisłe związki z organizacjami i instytucjami międzynarodowymi.

3.10 Mimo wskazanych ograniczeń należy stwierdzić, że poziom wolności w krajach partnerskich w odniesieniu do prawa do zrzeszania się jest różny. W wielu z nich możliwe, choć trudne, jest tworzenie niezależnych organizacji pracowników, osób pracujących na własny rachunek, pracodawców, kobiet, młodzieży, rolników itp.

4. Sytuacja i cechy głównych zrzeszeń w śródziemnomorskich krajach partnerskich

4.1 Tradycyjne organizacje pracowników, rolników, przedsiębiorców gospodarki społecznej i innych sektorów są rozpowszechnione we wszystkich krajach, chociaż są one względnie słabe i podlegają wspomnianym wcześniej ograniczeniom.

4.2 Innym typem zrzeszeń są organizacje zajmujące się działalnością charytatywną i pomocą społeczną. Pracują one z grupami ludności, które znajdują się w trudnej sytuacji i oferują usługi przede wszystkim w ramach danej społeczności, religii, regionu, plemienia i rodziny. W niektórych przypadkach zrzeszenia te przekształciły się w prawdziwe zorganizowane usługi społeczne.

4.3 W latach 90. pojawiły się inne formy zrzeszeń, o charakterze ekologicznym lub kulturalnym, pragnące zaangażować się w sprawy publiczne lub państwowe poprzez propozycje środków zachęcających oraz działań, a nie tylko wypełniać luki pozostawione przez państwo. Te nowe zrzeszenia często budzą nieufność, a systemy administracyjne i polityczne piętrzą przed nimi przeszkody.

4.4 Inne ważne zrzeszenia zajmują się kwestiami dotyczącymi praw człowieka, praw kobiet, ochrony mniejszości i ogólnego rozwoju demokracji.

4.5 Sytuacja na rynku pracy i stosunki pracy w ŚKP zostały szeroko omówione na ostatnim szczycie rad społeczno-gospodarczych, we wspólnym sprawozdaniu przedstawionym przez hiszpańską RSG. Niektóre z zawartych w nim wniosków znajdują się w kolejnych czterech punktach.

4.6 Zasada wolności związków zawodowych jest zapisana w tekstach konstytucji ŚKP. W ostatnich latach dokonano postępów w zakresie ratyfikacji podstawowych konwencji społecznych MOP. Niestety nie dotyczy to ich włączenia do prawa krajowego. Komitet ds. Wolności Związków Zawodowych MOP, któremu powierzono przeprowadzenie analizy skarg przedstawionych przez organizacje związkowe i organizacje przedsiębiorców przeciwko ich rządów w związku z naruszeniem wolności związków zawodowych, otrzymał różne skargi z ŚKP, przy czym najwięcej skarg dotyczyło Maroka i Turcji⁽⁶⁾.

4.7 W zależności od kraju występują różne modele organizacji związkowych. W niektórych krajach istnieje jeden obowiązkowy związek zawodowy (monopol), a w innych przynależność jest dobrowolna (związek jednolity), zaś w wielu państwach istnieje pluralizm w tym zakresie. Występuje także silna zależność funkcjonalna organizacji związkowych wobec ogółu władz politycznych.

⁽⁶⁾ Obecnie zagadnieniem praw związków zawodowych w Turcji zajmuje się wspólny komitet konsultacyjny UE-Turcja.

4.8 Z drugiej strony reprezentatywność zarówno organizacji związkowych, jak i organizacji przedsiębiorców charakteryzuje się brakiem jasnych i dobrze zdefiniowanych regulacji prawnych, co pozostawia władzom duże pole manewru w podejmowaniu decyzji.

4.9 Większość głównych związków zawodowych ŚKP jest zrzeszona na szczeblu międzynarodowym i koordynuje swoją działalność ze związkami europejskimi w ramach Forum Związków Zawodowych Euromed. W skład tego forum wchodzi Europejska Konfederacja Związków Zawodowych (ETUC), Międzynarodowa Konfederacja Związków Zawodowych (ITUC), Międzynarodowa Konfederacja Arabskich Związków Zawodowych (ICATU) oraz Unia Związków Zawodowych Pracowników Maghrebu Arabskiego (USTMA). Do jego celów należy rozwój współpracy Północ-Południe oraz obrona i propagowanie interesów pracowników w ramach procesu barcelońskiego.

4.10 Zrzeszenia przedsiębiorców są szeroko rozpowszechnione we wszystkich ŚKP i, ogólnie rzecz biorąc, nie podlegają one wielu ograniczeniom prawnym, politycznym i administracyjnym w działalności przedstawicielskiej. Powszechne są także zrzeszenia pracodawców w poszczególnych sektorach, a w większości krajów szybko powstają także konfederacje obejmujące wiele branż. Poza zrzeszeniami przedsiębiorców należy wskazać ważną rolę, jaką odgrywają w ŚKP izby handlowe.

W przypadku zrzeszeń pracodawców panuje większy pluralizm niż w przypadku związków zawodowych. Organizacje z danego kraju mogą zrzeszać się tylko w ramach jednej konfederacji pracodawców, jak np. w Tunezji, gdzie UTICA⁽⁷⁾ obejmuje wszystkie nierolnicze sektory gospodarki, zaś w innych krajach istnieją różne organizacje, np. trzy organizacje pracodawców w Maroku⁽⁸⁾.

4.11 Organizacje przedsiębiorców z jedenastu krajów partnerskich⁽⁹⁾ (i z Malty) tworzą Śródziemnomorską Unię Konfederacji Przedsiębiorstw (UMCE) z siedzibą w Tunisie. Jej celem jest m.in. ustanowienie zorganizowanych konsultacji między organizacjami społeczno-zawodowymi i przyczynianie się do utworzenia eurośródziemnomorskiej strefy wolnego handlu.

4.12 Różne formy gospodarki społecznej (spółdzielnie, towarzystwa wzajemnej pomocy, stowarzyszenia na rzecz rozwoju) obejmują bardzo dużą część społeczności ŚKP, a ich rola jest decydująca dla wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, w szczególności w MŚP i mikroprzedsiębiorstwach. Ogrywają one także ważną rolę w świadczeniu usług społecznych.

4.13 Zrzeszanie się w sektorach gospodarki społecznej w zasadzie nie podlega ograniczeniom ze względów politycznych, jest jednak przedmiotem kontroli administracyjnej opisanej w przypadku innych grup. Ten rodzaj zrzeszania się jest szczególnie rozpowszechniony w spółdzielniach rolniczych w krajach takich jak Maroko, Palestyna, Turcja, Egipt i Izrael.

⁽⁷⁾ Union Tunisienne de l'Industrie, du Commerce et de l'Artisanat (Tunezyjska Unia Przemysłu, Handlu i Rzemiosła).

⁽⁸⁾ Union Marocaine de l'Agriculture (Marokańska Unia Rolnicza), Union Générale de l'Industrie et du Commerce (Powszechna Unia Przemysłowo-Handlowa), Confédération Générale des Entreprises du Maroc (Powszechna Konfederacja Przedsiębiorstw Maroka).

⁽⁹⁾ CGEA-Algeria, OEB-Cypr, FEI-Egipt, MAI-Izrael, JCI-Jordania, ALI-Liban, MFOI-Malta, CGEM-Maroko, PFI-Palestyna, FSCC — CCI-Syria, UTICA-Tunezja, TUSIAD-TISK-Turcja.

4.14 Różne zrzeszenia — partnerzy społeczni i organizacje społeczno-zawodowe, organizacje ekologiczne, organizacje rodzin i konsumentów, gospodarka społeczna itp. — starają się odgrywać aktywną rolę w realizacji polityki partnerstwa i sąsiedztwa, tak jak to podkreślono w raporcie informacyjnym przyjętym niedawno przez EKES ⁽¹⁰⁾.

4.15 W 2000 r. w Madrycie utworzono Eurośródziemnomorską Sieć Gospodarki Społecznej (ESMED), do której obecnie należą organizacje z Francji, Grecji, Włoch, Portugalii, Hiszpanii,

Maroka i Tunezji. Sieć ESMED uczestniczyła w różnych pracach i forach EKES-u oraz partnerstwa eurośródziemnomorskiego.

4.16 Mimo trudności wspomnianych już w przypadku innych grup, organizacje pozarządowe i inne zrzeszenia o charakterze społecznym również odgrywają istotną rolę, w szczególności w zakresie obrony praw człowieka. Ich działalność jest także wyraźnie widoczna w realizacji celów procesu barcelońskiego. Platforma Pozarządowa Euromed utworzona w 2005 r. obejmuje liczne sieci i organizacje pozarządowe, między innymi Eurośródziemnomorską Sieć Praw Człowieka.

Bruksela, 22 kwietnia 2008 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁰⁾ REX/223 — CESE 504/2007 „Udział społeczeństwa obywatelskiego na szczeblu lokalnym we wdrażaniu planu działań europejskiej polityki sąsiedztwa w perspektywie zrównoważonego i trwałego rozwoju”.